

สรุปผลการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา สมัยที่ ๒๘
วันที่ ๑๖ - ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓
(Meeting Summary of the ๒๘th Session of the Education Policy Committee, OECD)

*****

ความเป็นมา

รัฐบาลไทยได้ลงนามในหนังสือสัญญาการดำเนินโครงการหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา (Country Program: CP) กับองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือโออีซีดี (Organisation of Economic Co-operation and Development: OECD) เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในเวทีองค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้ ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหนึ่งในกิจกรรมที่รัฐบาลไทยประสงค์จะพัฒนาความร่วมมือกับองค์การโออีซีดี สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะหน่วยนโยบายการศึกษาได้รับการประสานจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยประสานงานหลักกับองค์การโออีซีดีในการให้ความร่วมมือจัดคณะผู้แทนไปเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาขององค์การ (Education Policy Committee: EDPC) ในฐานะผู้สังเกตการณ์ (observer) ณ สำนักงานใหญ่โออีซีดีกรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส ปีละ ๒ ครั้ง ในเดือนเมษายนและพฤศจิกายน ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

สำหรับในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ องค์การโออีซีดี ได้มีหนังสือเชิญเลขาธิการสภาการศึกษาเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา (Education Policy Committee: EDPC) สมัยที่ ๒๘ ผ่านระบบทางไกล (remote meeting) ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และเลขาธิการสภาการศึกษาได้มอบหมายให้สำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศเป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุมข้างต้น โดยมีองค์ประกอบคณะผู้แทนดังนี้

๑. นางสาวสมถวิล กาญจนางค์กุล	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ หัวหน้าคณะผู้แทน
๒. นายปานเทพ ลากเพชร	ผู้อำนวยการกลุ่มความร่วมมือกับต่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ เลขานุการ
๓. นายสิงหชาติ ไตรจิตต์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ ผู้ช่วยเลขานุการ
๔. นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง	นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ ผู้ช่วยเลขานุการ

สรุปผลการประชุม

การประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาหรือโออีซีดี สมัยที่ ๒๘ มีกำหนดการประชุมเป็นเวลา ๓ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๖ - ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ โดยสาระสำคัญของการประชุมแต่ละวัน มีดังนี้

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

การประชุมในวันแรก เริ่มเวลา ๒๐.๐๐-๒๒.๐๐ น. ตามเวลาในกรุงปารีส (๐๒.๐๐-๐๔.๐๐ น. ของวันที่ ๑๗ พฤศจิกายนตามเวลาในประเทศไทย) เป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการประชุม โดยองค์การโออีซีดีได้หยิบยกผลการสำรวจของธนาคารโลกเกี่ยวกับผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ที่มีต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษาที่ฝึกอบรมทักษะในที่ตั้ง (institutional learning) อาทิ โรงเรียน วิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคนิค รวมทั้งสถานประกอบการที่จำกัดระยะเวลาการเรียนการสอนในที่ตั้ง และ/หรือควบคุมปริมาณผู้เรียนตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของแต่ละประเทศ ทั้งนี้ รายงานฯ ได้ระบุว่าระบบการศึกษาต่างหาทางออกเพื่อสร้างความต่อเนื่องในกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียน ใน ๔ แนวทาง ได้แก่

๑. ปิดสถานศึกษาและงดกิจกรรมการเรียนรู้อันเนื่องมาจากสถานการณ์ และเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์และฝึกหัดตามใบฝึกงาน

๒. เปิดสถานศึกษา แต่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์ในภาคทฤษฎี ในส่วนของการฝึกปฏิบัติให้จัดทำที่จำเป็นและควบคุมปริมาณผู้ฝึกปฏิบัติในแต่ละรอบ

๓. เปิดสถานศึกษา แต่ลดวันจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ โดยเน้นการเรียนรู้อัตโนมัติด้วยชุดฝึกอบรมและเทคโนโลยีเสมือนจริง (AI) และ

๔. เปิดสถานศึกษาตามปกติ แต่เน้นมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด อาทิ การเว้นระยะห่างระหว่างผู้เรียน และการใช้อุปกรณ์ร่วมกันแบบจำกัดจำนวน

ทั้งนี้ ไม่ว่าจะระบบการศึกษาจะเลือกรูปแบบใดก็ตาม ขึ้นอยู่กับบริบทและความจำเป็นของแต่ละพื้นที่ แต่สิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้คือ รูปแบบการจัดการศึกษาภายใต้สภาวะแพร่ระบาดอาจส่งผลกระทบต่อสมรรถนะผู้เรียนและความชำนาญในทักษะที่อ่อนด้อยลงด้วยข้อจำกัดข้างต้น

ผู้ทรงคุณวุฒิจาก ๔ ประเทศ คือ บราซิล ชิลี เกาหลีใต้ และสวีเดนได้แสดงให้เห็นเรื่องดังกล่าว โดยแสดงความเป็นห่วงต่อการพัฒนาทักษะแก่เยาวชนในวัยเรียน (๑๕-๒๔ ปี) มากที่สุด ด้วยผู้จบการศึกษาจากระบบโรงเรียนโดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาจะถูกประเมินความรู้และทักษะเพื่อการจ้างงานเป็นอันดับแรก ซึ่งส่งผลกระทบต่อความว่างงานและขีดความสามารถในการแข่งขัน ในขณะที่การพัฒนาทักษะวัยแรงงาน (๒๕-๖๐ ปี) จะกระทบกระทือน้อยกว่าเนื่องจากสามารถพัฒนาความรู้และทักษะได้ตลอดช่วงชีวิต ดังนั้น ผู้สำเร็จการศึกษากลับมาจากระบบการศึกษาในปี ๒๐๒๐-๒๐๒๑ จึงเป็นผู้เสียโอกาสในการรับการพัฒนากลับมาโดยตรงเมื่อเทียบกับผู้สำเร็จการศึกษาปีอื่นๆ ดังนั้น ทุกระบบการศึกษาจึงควรกำหนดมาตรการระยะกลางเพื่อชดเชยโอกาสที่สูญเสียไปของผู้สำเร็จการศึกษาในรุ่นนี้ใน ๓ มาตรการเร่งด่วน คือ

๑. การประกันรายได้จากการว่างงานด้วยสถานะเศรษฐกิจ (wage guarantee) รัฐบาลร่วมกับภาคการศึกษาช่วยผู้สำเร็จการศึกษากลับมาทำงานและฝึกอบรมด้วยการริเริ่มโครงการต่างๆ ที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีรายได้ระยะเวลาในการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมโดยมีรายได้ระหว่างการทำงาน อาทิ การฝึกอบรบในสถานประกอบการ (internship) มาตรการดังกล่าวนอกจากทำให้ผู้สำเร็จการศึกษามีรายได้ในช่วงว่างงานแล้ว ยังชดเชยเวลาการอบรมทักษะที่ขาดหายไปในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-๑๙ อีกด้วย นอกจากนี้ ยังช่วยสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กที่จำเป็นต้องลดการจ้างงานในระบบปกติให้สามารถมีแรงงานมาประกอบการด้วยการอุดหนุนจากรัฐ

๒. การลงทุนเพื่อการพัฒนาทักษะผ่านระบบเสมือน (virtual skill development) ในหลายประเทศที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดอย่างรุนแรง การปิดสถานศึกษาและงดรับนักศึกษาเข้าฝึกงานเป็นทางออกเพียงทางเดียวเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรค ดังนั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านระบบต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ภาคทฤษฎี ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่งสามารถใช้ระบบช่วยสอนด้วยระบบดิจิทัล อาทิ การเรียนรู้ด้วยแอนิเมชัน การจำลองการดำเนินงานในสายพานการผลิต ฯลฯ ทั้งนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในบางประเทศคือระบบการศึกษายังไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงการฝึกอบรมทักษะด้วยดิจิทัลด้วยข้อจำกัดของผู้เรียน สถานศึกษา หรือครูผู้สอน ซึ่งรัฐจำเป็นต้องลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนด้านทรัพยากร และปรับหลักสูตรที่เอื้อต่อระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended mode)

๓. การพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพผู้เข้ารับการฝึกอบรมทักษะ (career guidance service) เพื่อให้ผู้ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาสามารถเชื่อมโยงระดับสมรรถนะในการประกอบอาชีพของตนเอง โอกาสในการจ้างงานภายใต้การแพร่ระบาดของโรค และระบบความช่วยเหลือที่จะเพิ่มพูนทักษะที่ขาดหายไปในช่วงการปิดสถานศึกษา อาทิ ออสเตรเลียใช้ระบบดังกล่าวสามารถเพิ่มจำนวนนักศึกษาที่ฝึกอบรมในสถานประกอบการ (internship) ซึ่งเป็นหนึ่งในมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลกลาง

ที่ประชุมสรุปการระดมความคิดว่า ระบบการศึกษาต่างๆ ควรใช้ผลการสำรวจของธนาคารโลกครั้งนี้ ทบทวนมาตรการระยะสั้น กลาง และระยะยาวในการยกระดับการพัฒนาความรู้และทักษะผู้เรียนในระบบอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดย

๑. การเพิ่มโอกาสให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระบบอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาได้เข้าถึงการประกันรายได้จากการว่างงานด้วยสภาวะเศรษฐกิจ

๒. การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยสถานการณ์จำลอง (simulation) และการโต้ตอบระหว่างผู้ฝึกทักษะและโจทย์ในการแก้ปัญหา

๓. การสื่อสารกับภาคการผลิตเพื่อตรวจสอบความสามารถของระบบการศึกษาและฝึกอบรมในการฝึกแรงงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของภาคการผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

๔. การยกระดับทักษะครูอาชีวศึกษาที่เท่าทันวิทยาการภาคการผลิต

๕. การยกระดับอาชีวศึกษาให้เข้าสู่วิทยาการขั้นสูง

๖. การประกันโอกาสในการพัฒนาฝีมือแรงงานในกลุ่มคนที่มีความต้องการพิเศษและด้อยโอกาส

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

การประชุมในวันที่สอง เริ่มเวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น. ตามเวลาในกรุงปารีส (๑๘.๐๐-๒๑.๐๐ น. ตามเวลาในประเทศไทย) โดยมีระเบียบวาระการประชุมประกอบด้วย ๑) ความก้าวหน้าการดำเนินงานของไออีซีดีในรอบปีที่ผ่านมา ๒) แผนการดำเนินงานและงบประมาณวงรอบปี ๒๐๑๙-๒๐๒๐ ๓) ความร่วมมือระหว่างไออีซีดีและองค์การยูเนสโก ในการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทางการศึกษา และ ๔) การจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาในระดับรัฐมนตรี ทั้งนี้ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ความก้าวหน้าการดำเนินงานของโออีซีดีในรอบปีที่ผ่านมา ที่ประชุมได้รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในรอบปีที่ผ่านมา ดังนี้

๑.๑ ผลของการดำเนินงานที่สำคัญซึ่งสืบเนื่องจากการประชุมคณะกรรมการฯ สมัยที่ ๒๗

- การดำเนินงานโครงการตามแผนงานปีปัจจุบัน มีความคืบหน้าเป็นไปตามเป้าหมาย แต่เนื่องจากผลกระทบของโรคโควิด-๑๙ ทำให้ต้องปรับแก้ขอบเขตงานและงบประมาณ ตลอดจนปรับลดผลผลิตของงานลงในหลายโครงการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายและตอบสนองต่อข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

- การจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาในระดับรัฐมนตรี จากการหารือในการประชุมคณะกรรมการฯ สมัยพิเศษ (เฉพาะประเทศสมาชิก) เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ฝ่ายเลขานุการได้ยก (ร่าง) ข้อเสนอการจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษาในระดับรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหาร (OECD Council) โดยจะมีการหารือเพื่อรับฟังความเห็นจากประเทศสมาชิกอีก ๒ ครั้งคือ ครั้งที่ ๑ ในการประชุมคณะกรรมการฯ สมัยที่ ๒๘ (ปัจจุบัน) และครั้งที่ ๒ ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒๙ ในเดือนเมษายน ๒๕๖๔ และคาดว่าจะประมวผลเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์เสนอให้คณะกรรมการบริหารฯ พิจารณาและอนุมัติภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔

๑.๒ โออีซีดีและการตอบสนองต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ในด้านการศึกษา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ โออีซีดีได้มีการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าวอย่างรวดเร็ว โดยในด้านการศึกษา องค์กรได้ปรับปรุงแผนการดำเนินงานด้านงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยมุ่งเน้นด้านการเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม ด้านนวัตกรรมและดิจิทัล และด้านความคุ้มค่า นอกจากนี้ องค์กรฯ ยังให้คำแนะนำทางด้านนโยบายทางการศึกษาและการจัดการในสภาวะวิกฤต พร้อมทั้งเป็นศูนย์ดิจิทัลโซลูชันและเครื่องมือทางดิจิทัล เพื่อให้ความช่วยเหลือครู ผู้ปกครอง และผู้กำหนดนโยบาย รวมทั้งยังได้ร่วมมือกับองค์กรยูเนสโกเพื่อรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙

๑.๓ การดำเนินงานด้านนโยบาย ในส่วนของการดำเนินงานด้านนโยบาย องค์กรได้จัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ

- กิจกรรม Education Policy Reform Dialogues ๒๐๒๐ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๖ - ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ ในหัวข้อ Back to class? Shifting education practices towards a more resilient new normal โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำนโยบายจากประเทศสมาชิกโออีซีดีและประเทศหุ้นส่วนจำนวน ๔๒ ประเทศ เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ๑๓๐ คน กิจกรรมข้างต้นเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการวางแผนและการปรับตัวต่อสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ในภาคการศึกษา ที่เกิดจากการปิดสถานศึกษาชั่วคราวและการกลับมาเปิดใหม่อีกครั้ง

- กิจกรรม OECD Implementing Education Policies Actions มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับการตอบสนองของการศึกษาต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ และเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยประเทศที่ร่วมกิจกรรมดังกล่าว มีออสเตรเลีย เอสโตเนีย ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ นอร์เวย์ สกอตแลนด์ และเวลส์

• กิจกรรม OECD School Resources Review มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทรัพยากรสถานศึกษาในมิติต่างๆ อาทิ เวลาในการเรียนการสอน ทรัพยากรสารสนเทศ รวมถึงกรอบแนวคิดต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้สอน เป็นต้น

๑.๔ การตีพิมพ์หนังสือ

ในปีที่ผ่านมา คณะกรรมการด้านนโยบายการศึกษาได้ตีพิมพ์เผยแพร่เอกสารองค์ความรู้ในหลากหลายสาขา ดังนี้

- Back to the future of education: Four OECD scenarios for schooling
- Education at a Glance ๒๐๒๐: OECD Indicators
- PISA 2018 Results (Volume IV): Are Students Smart about Money?
- PISA 2018 Results (Volume V): Effective Policies, Successful Schools
- Quality Early Childhood Education and Care for Children Under Age 3 Results from the Starting Strong Survey ๒๐๑๘

แผนภาพที่ ๑
Publications

- Reviews of National Policies for Education –Education in the Kingdom of Saudi Arabia
- OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Albania, Serbia
- Education Policy Outlook Country Profile: Ireland, Portugal, Czech Republic, Latvia, Finland, Turkey, Norway, Estonia, Germany, France, Greece
- Achieving the New Curriculum for Wales

แผนภาพที่ ๒
Country reviews
and profiles

๑.๕ โครงการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ในรอบปีที่ผ่านมา คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินโครงการ กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโยบายการศึกษาของประเทศต่างๆ หลายกิจกรรม โดยมีกิจกรรมสำคัญที่ ดำเนินการแล้วเสร็จ ดังนี้

- การสัมมนาออนไลน์ขององค์การ OECD และ UNESCO ในหัวข้อ “VET Teachers” ซึ่งการสัมมนานี้ได้มุ่งเน้นเรื่องครูอาชีพศึกษาและการอภิปรายระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการอาชีพศึกษา จากประเทศอังกฤษ จอร์เจีย อินเดีย แอฟริกาใต้ และตูนีเซีย

- การประชุม Skill Summit 2020 เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๓ จัดขึ้นในรูปแบบประชุม ทางไกลโดยรัฐบาลประเทศสโลวีเนียเป็นเจ้าภาพ การประชุมดังกล่าวมุ่งเน้นกลยุทธ์ทักษะสำหรับโลกที่กำลังฟื้นตัว จากสถานการณ์โรคระบาด โดยมีปาฐกถาที่สำคัญ ได้แก่ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของ ประเทศสโลวีเนีย รองเลขาธิการโออีซีดี รองประธานคณะกรรมการยุโรป และคณะกรรมการยุโรป

- การประชุมกลุ่มที่ปรึกษาด้านกลยุทธ์ทักษะ ครั้งที่ ๒๗ (OECD 27th Skills Strategy Advisory Group Meeting) เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ ผ่านระบบทางไกล โดยมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้นจำนวน ๗๘ คน อาทิ ผู้แทนของหน่วยงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษา ผู้แทนจาก Employment, Labour and Social Affairs Committee (ELSAC) เป็นต้น เนื้อหาการประชุมครอบคลุมใน ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) โควิด-๑๙ และการวิเคราะห์ทักษะ ๒) การพัฒนาทักษะนอกชั้นเรียน ๓) Big data AI และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับทักษะ

- การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบเรียนรู้ร่วมกันในด้านกลยุทธ์ทักษะ ครั้งที่ ๗ (OECD 7th Skills Strategy Peer learning Workshop) จัดขึ้นเพื่อสร้างโอกาสการมีส่วนร่วม โดยเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับ โอกาสและความท้าทายในเรื่องของแนวทางกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่นโยบายทางด้านทักษะเรียนรู้กลยุทธ์ทักษะ ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙

- การประชุมทางไกล PISA 2018 Results (Volume IV): Are Students Smart about Money? (๗ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

- การประชุมทางไกล Education at a Glance 2020 (๘ สิงหาคม ๒๕๖๓)

- การประชุมทางไกล PISA 2018 Results (Volume V): Effective Policies, Successful Schools (๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๓)

- การสัมมนาออนไลน์ จำนวน ๒๐ ครั้ง ในหัวข้อ Education Responses to the Covid-19

๑.๖ โครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน

นอกเหนือจากโครงการกิจกรรมสำคัญที่ดำเนินงานแล้วเสร็จ ยังมีโครงการกิจกรรมสำคัญ อีกรายงานที่ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินงาน ดังนี้

๑) การวิเคราะห์ทักษะ

๑.๑) Skills Outlook เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับทักษะและนโยบายที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพของประชากรในประเทศต่างๆ

- Skills Outlook 2021: นำเสนอหัวข้อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- Skills Outlook 2023: นำเสนอหัวข้อ การสร้างรากฐานสู่ความสำเร็จ

๒) กลยุทธ์ทักษะนานาชาติของ OECD

๒.๑) โครงการกลยุทธ์ทักษะ OECD ระดับประเทศ

- ระยะเวลาแรกเป็นการประเมินกลยุทธ์ทักษะ OECD
- ระยะเวลาที่สองเป็นการแนะนำโครงการกลยุทธ์ทักษะ OECD สู่การปฏิบัติ

๒.๒) การทบทวนกลยุทธ์ทักษะ OECD เฉพาะเรื่อง

๓) การอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

๓.๑) การเผชิญหน้ากับอนาคตของการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม เป็นการประเมินความพร้อมของระบบการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมในอนาคต

๓.๒) การปรับปรุงข้อมูลเชิงเปรียบเทียบของการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม

๓.๓) การทบทวนระบบการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมของแต่ละประเทศ

๔) การประชุมทางไกล PISA Global Crisis (กำลังจะเกิดขึ้น)

๒. แผนการดำเนินงานและงบประมาณวงรอบปี ๒๐๑๙-๒๐๒๐

การดำเนินงานโครงการตามแผนงานวงรอบปี ๒๐๑๙-๒๐๒๐ มีความคืบหน้าเป็นไปตามเป้าหมาย แต่เนื่องจากผลกระทบของโรคระบาดโควิด-๑๙ และจำนวนเงินสมทบจากประเทศสมาชิกต่ำกว่าที่ได้คาดการณ์ไว้ ทำให้มีโครงการที่ต้องปรับแก้ขอบเขตงาน งบประมาณ และปรับลดผลผลิตเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและตอบสนองต่อข้อจำกัด จำนวน ๗ โครงการ ดังนี้

๑. Leveraging progress towards the Sustainable Development Goals

๒. Teachers and teaching: Supporting teacher's professional learning and well-being for quality teaching

๓. School Resources Review

๔. Effective Learning Environments

๕. Enhancing Higher Education System Performance

๖. Strength through diversity: education for inclusive societies

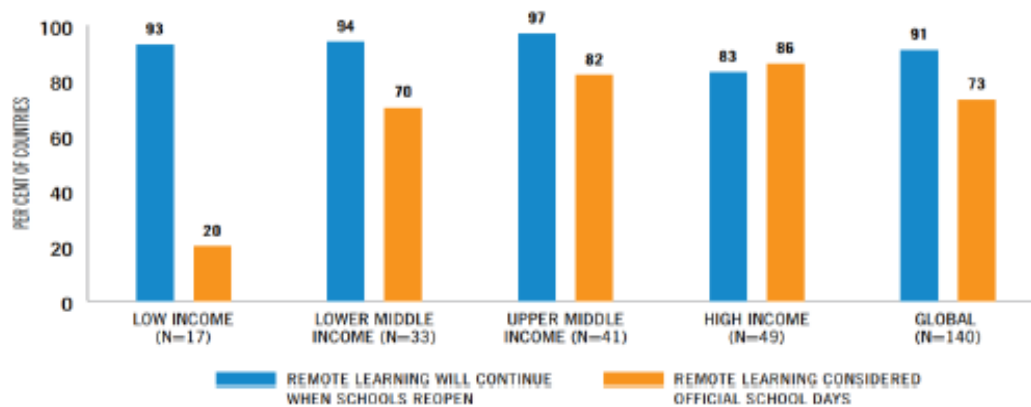
๗. Education Policy Outlook

๓. ความร่วมมือระหว่างไออีซีดีและองค์การยูเนสโก ในการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทางการศึกษา

ที่ประชุมได้รายงานความคืบหน้าโครงการความร่วมมือสู่ความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทางการศึกษา ๒๐๓๐ ดังนี้

๓.๑ การประชุม Global Education Meeting มีผลลัพธ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกล ดังนี้

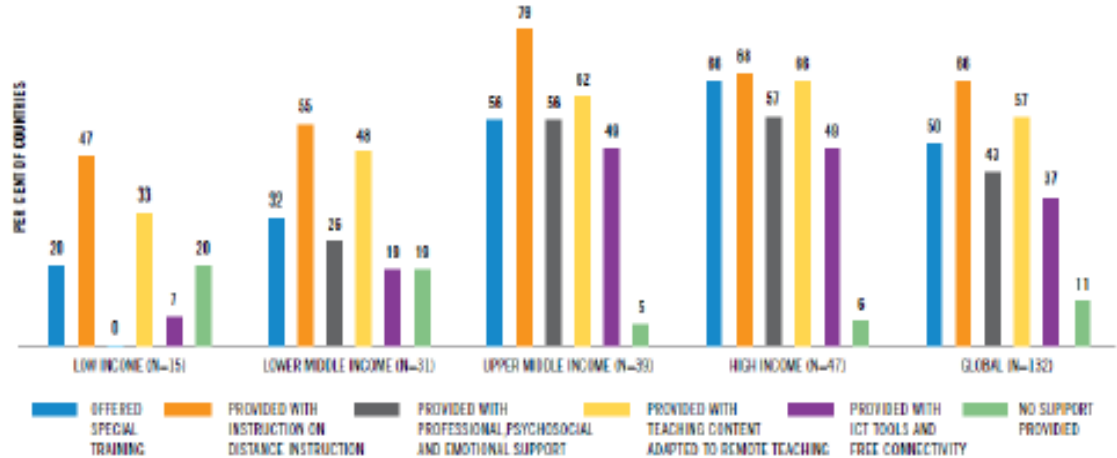
- “การศึกษาทางไกลได้เข้ามาเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการศึกษา” แผนภาพที่ ๓ แสดงความเห็นต่อการจัดการศึกษาทางไกลของกลุ่มประเทศที่มีรายได้ที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่า ในภาพรวมทั่วโลก ร้อยละ ๗๓ มีความเห็นว่าการศึกษาทางไกลนับเป็นการเรียนตามปกติแบบหนึ่ง และร้อยละ ๙๑ มีความเห็นว่าจะยังคงจัดการศึกษาทางไกลต่อไปในเวลาเรียนปกติภายหลังการกลับมาเปิดเรียน (หรืออีกนัยหนึ่งคือ การศึกษาทางไกลเป็นเครื่องมือเสริมในชั้นเรียน) อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกประเทศตามระดับรายได้ พบว่า กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงสุด มีความเห็นใกล้เคียงกันระหว่าง “การศึกษาทางไกลเป็นการเรียนตามปกติแบบหนึ่ง” และ “จะยังคงจัดต่อไปในเวลาเรียนปกติภายหลังการกลับมาเปิดเรียน” ในขณะที่กลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำสุด มีความเห็นที่แตกต่างกันมาก ดังนั้น มีข้อพึงตระหนักว่า การศึกษาทางไกลแม้จะมีประโยชน์และช่วยทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามปกติในช่วงภาวะโรคระบาด แต่ก็ก่อให้เกิดความเสียเปรียบและความเหลื่อมล้ำด้วยเช่นกัน เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีและทรัพยากร ทำให้ผู้เรียนบางกลุ่มได้รับความเสียเปรียบในการเข้าถึงการศึกษา

แผนภาพที่ ๓ การจัดการศึกษาทางไกลของกลุ่มประเทศต่างๆ จำแนกตามระดับรายได้

การศึกษาข้างต้นยังพบว่า ครูจำนวน ๖๓ ล้านคนได้รับผลกระทบจากการปิดโรงเรียน ครูจำนวนอย่างน้อยสามในสี่จากประเทศที่ทำการสำรวจ ยังคงทำการสอนในระหว่างที่โรงเรียนปิดทำการ โดยหนึ่งในสามของประเทศที่ทำการสำรวจ มีการสรรหาผู้สอนเพิ่มเติม และหนึ่งในสี่ของประเทศที่ทำการสำรวจได้สรรหาบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติมเช่นกัน โดยแต่ละกลุ่มประเทศที่มีระดับรายได้ต่างๆ นั้น มีนโยบายการให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนในหลายรูปแบบ โดยประเภทของการให้ความช่วยเหลือที่พบมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำในการใช้งานแพลตฟอร์มการศึกษาทางไกล (แผนภาพที่ ๔)

แผนภาพที่ ๔ รูปแบบการสนับสนุนครูผู้สอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ในกลุ่มประเทศต่างๆ จำแนกตามระดับรายได้

- ด้านแนวทางปฏิบัติเพื่อสุขภาพเพื่อให้การเปิดเรียนเป็นไปอย่างปลอดภัย ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีการรายงานถึงความพร้อมของทรัพยากร เพื่อรับประกันว่าผู้เรียนและบุคลากรภายในโรงเรียนจะมีความปลอดภัยจากโรคระบาดหลังจากเปิดเรียนตามปกติ
- นโยบายที่สำคัญที่ช่วยลดผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ในระยะยาว ได้แก่ (๑) นโยบายการไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง (Leave no-one behind) (๒) นโยบายทักษะสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจ (Skills for economic recovery) (๓) นโยบายการลงทุนอย่างชาญฉลาดในด้านการศึกษาและการฝึกอบรม (Smart investment in education and training)

๓.๒ การติดตามการดำเนินงานและความท้าทาย SDG๔

- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทางการศึกษาขององค์การสหประชาชาติประกอบด้วย ๑ เป้าประสงค์หลัก ๗ ตัวชี้วัดเป้าหมายหลัก และ ๓ ตัวชี้วัดเป้าหมายย่อย โดยองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโกได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพในการติดตามการดำเนินงานของประเทศต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์และตัวชี้วัดดังกล่าว (แผนภาพซ้ายมือด้านล่าง)
- โออีซีดีและยูเนสโกแสดงเจตนาารมณ์ที่จะร่วมมือกันในการติดตามการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ ๔ คุณภาพทางการศึกษา การทำความร่วมมือดังกล่าวเกิดจากการที่ทั้งสองหน่วยงานตระหนักว่าแต่ละฝ่ายมีการใช้งานข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้รับมาจากหน่วยเก็บข้อมูลประจำชาติต่างๆ ร่วมกัน แต่ได้แยกกันวิเคราะห์ตามประเด็นของแต่ละหน่วยงาน อาทิ ยูเนสโกสนใจในแง่ความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามตัวชี้วัดขณะที่โออีซีดีนำข้อมูลไปใช้งานในโครงการ PISA และ PIAAC ด้วยเหตุนี้ ทั้งสองหน่วยงานจึงเห็นพ้องกันที่จะใช้ข้อมูลที่มีร่วมกันในการวิเคราะห์และติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา ผ่านการทำความร่วมมือกับคณะทำงานทางเทคนิคของสถาบันสถิติของยูเนสโก (UIS's Technical Cooperation Group: TCG) (แผนภาพขวามือแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการทำความร่วมมือระหว่างโออีซีดีและยูเนสโกดังกล่าว)
- โออีซีดีจะเข้าร่วมการประชุมติดตามความก้าวหน้าการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าที่ ๔ ของประเทศต่างๆ ร่วมกับยูเนสโกเป็นรายปีก่อนที่จะมีการเผยแพร่รายงาน Global Monitoring Report ของปีนั้นๆ

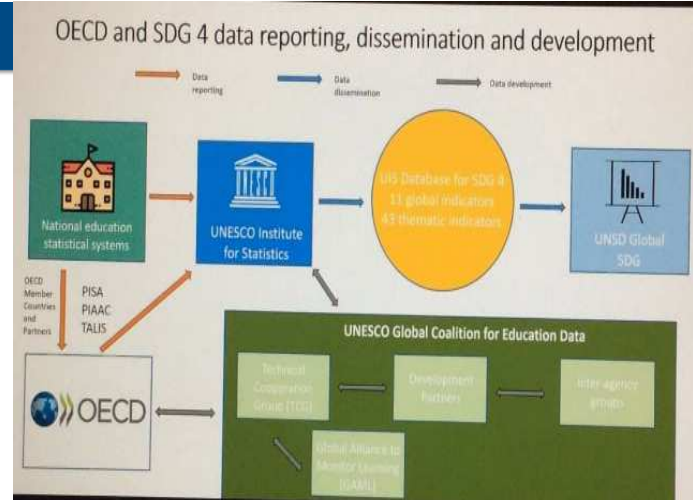
• ยูเนสโกไม่ได้ทำความร่วมมือกับโออีซีดีเพียงองค์กรเดียว แต่ยังได้แสวงหาหน่วยงานพันธมิตรอื่นๆ อาทิ Euro Stat (สถาบันสถิติของสหภาพยุโรป) เพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะทำงานทางเทคนิค ให้สามารถติดตามความก้าวหน้าการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

SDG 4 global monitoring framework: 1 goal, 10 targets

- Universality for all countries
- Inclusion leave no one behind
- Linkages collaboration across sectors

- 4.1 Primary and secondary education
- 4.2 Early childhood
- 4.3 Technical and tertiary education
- 4.4 Skills for work
- 4.5 Equity
- 4.6 Literacy
- 4.7 Sustainable development
- 4.a Learning environments
- 4.b Scholarship
- 4.c Teachers
- Finance

แผนภาพที่ ๕ ซ้าย: ๑๐ เป้าประสงค์หลักของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทางการศึกษา

ขวา: แผนผังแสดงแนวทางการทำความร่วมมือกันระหว่างสถาบันสถิติของยูเนสโก โออีซีดี และหน่วยงานพันธมิตรอื่นๆ ในการติดตามการบรรลุ SDGs

สำหรับตัวชี้วัดเป้าหมายที่โออีซีดีได้เข้ามาร่วมดำเนินงานกับยูเนสโกอย่างเป็นทางการได้แก่ การเป็นประธานร่วมในการติดตามตัวชี้วัดที่ ๔.๖ ว่าด้วยเรื่องการรู้หนังสือ โดยรับผิดชอบในส่วนการรู้หนังสือของเยาวชนและผู้ใหญ่ (Youth and Adult Literacy) นอกจากนี้ โออีซีดียังจะให้ความร่วมมือกับยูเนสโกในการติดตามความก้าวหน้าของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดที่ ๔.๗ การพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

๔. การจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา ระดับรัฐมนตรี (Education Policy Committee (EDPC) at Ministerial Level)

• การจัดประชุมคณะกรรมการนโยบายการศึกษา ระดับรัฐมนตรี เป็นวาระที่สืบเนื่องมาจากการประชุมสมัยที่ ๒๗ ที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ ได้นำเสนอถึงความเป็นไปได้ในการจัดประชุมในปี ๒๕๖๕ ซึ่งประเทศสมาชิกส่วนใหญ่แสดงความสนใจและพร้อมให้การสนับสนุนการจัดประชุม

• การประชุมครั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการได้รายงานความคืบหน้าของการดำเนินการจัดการประชุมซึ่งยังอยู่ในขั้นตอนการพัฒนาข้อเสนอโครงการและการรับฟังความเห็นจากประเทศสมาชิกเพิ่มเติม ในกรณีนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบในเรื่องเวลาและสถานที่การประชุมว่าจะจัดขึ้นในปี ๒๕๖๕ ณ กรุงปารีส สาธารณรัฐฝรั่งเศส และองค์ประกอบของการประชุมที่จะประกอบด้วย ประธานการประชุม ๑ คน รองประธานการประชุม ๒ คน และฝ่ายเลขานุการที่จะประกอบด้วยฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่จากประเทศสมาชิก อย่างไรก็ตาม มีการแสดงความคิดเห็นหลากหลายในส่วนของหัวข้อการประชุมซึ่งหัวข้อที่ได้รับการหยิบยกและได้รับเสียงสนับสนุน

จากประเทศสมาชิก ได้แก่ ความเท่าเทียมทางการศึกษา/ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ / Live for Learning เป็นต้น

- ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะทำงานอย่างไม่เป็นทางการในการประสานงานและดำเนินการพัฒนาและจัดทำข้อเสนอการจัดการประชุมฯ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริหารฯ ของโออีซีดี (Council) โดยคณะทำงานดังกล่าวจะดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดหัวข้อการประชุม ระเบียบวาระการประชุม พิธีการ และการจัดทำ (ร่าง) เอกสารแถลงการณ์ร่วมในการประชุม (Joint Communique) ซึ่งจะต้องดำเนินการแล้วเสร็จก่อนที่จะมีการประชุมคณะกรรมการบริหารของโออีซีดีในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

การประชุมในวันสุดท้าย เริ่มเวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๐๐ น. ตามเวลาในกรุงปารีส (๑๘.๐๐-๒๐.๐๐ น. ตามเวลาในประเทศไทย) โดยมีระเบียบวาระการประชุมประกอบด้วย ๑) การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างและสนับสนุนทักษะของมนุษย์ (Work on Skills) ๒) การดำเนินงานด้านครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน (Work on Teacher and Teaching) และ ๓) การดำเนินงานด้านนโยบายอุดมศึกษาโดยการตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านอุดมศึกษา (Group of National Expert on Higher Education) สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. การดำเนินงานด้านการเสริมสร้างและสนับสนุนทักษะของมนุษย์ (Work on Skills)

๑.๑ องค์กรโออีซีดีนำเสนอผลการดำเนินงานด้านการเสริมสร้างและสนับสนุนทักษะของมนุษย์ (skill) ในรอบปีที่ผ่านมา โดยผลงานสำคัญคือการจัดทำรายงาน Skills Outlook 2021 ซึ่งเป็นโครงการประจำปีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายของประเทศต่างๆ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนทักษะของมนุษย์ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ รายงานฉบับดังกล่าวนำเสนอในหัวข้อเรื่อง”การศึกษาตลอดชีวิต หรือ Lifelong Learning” โดยกล่าวถึงมุมมองต่างๆ ของเส้นทางชีวิตมนุษย์ (Life Course) ที่ปรากฏในนโยบายด้านเสริมสร้างและสนับสนุนทักษะของมนุษย์เพื่อการประกอบอาชีพและความเกี่ยวข้องของนโยบายนั้นๆ กับการศึกษาตลอดชีวิต ผ่านการศึกษา/วิเคราะห์นวัตกรรมต่างๆ และอภิปรายหลักฐานที่พบอย่างกว้างขวาง ตลอดจนนำเสนอการปฏิบัติที่ดีและนโยบายเชิงนวัตกรรมของประเทศต่างๆ ที่น่าสนใจ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงผลกระทบของโรคโควิด-๑๙ ที่มีต่อนโยบายและการปฏิบัติที่ดีด้านการเสริมสร้างและสนับสนุนทักษะของมนุษย์

๑.๒ รายงาน Skills Outlook 2021 กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิตว่าต้องเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กโดยครอบครัวและครูควรมีบทบาทในการปลูกฝังและส่งเสริมทัศนคติและแรงจูงใจต่อการศึกษาตลอดชีวิต นอกจากนี้ได้ระบุถึงปัจจัยในระดับปัจเจก ปัจจัยในอาชีพ และปัจจัยในระดับองค์กร ที่จูงใจให้ประชากรวัยผู้ใหญ่เข้าสู่ระบบการศึกษาและอบรมสำหรับผู้ใหญ่ (Adult Education) อุปสรรคและการดำเนินการที่ดีของประเทศต่างๆ ในการลดอุปสรรคข้างต้นเพื่อให้ประชากรวัยผู้ใหญ่เข้าสู่ระบบการศึกษาและอบรม และประมาณการความสูญเสียต่างๆ ที่เกิดจากโรคระบาดโควิด-๑๙ ต่อการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

๑.๓ สิ่งที่น่าสนใจอีกประการในรายงาน Skills Outlook 2021 คือการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่อง Transversal skills หรือทักษะสากลเพื่อการประกอบอาชีพซึ่งหมายถึงทักษะที่ประชากรทุกอาชีพควรมีเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่น อาทิ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ทักษะองค์กร ทักษะการบริหารจัดการ บุคคลหนึ่งๆ สามารถมีทักษะสากลเพื่อการประกอบอาชีพได้หลากหลายทักษะและยิ่งบุคคลใดมีทักษะประเภทนี้

หลากหลาย โอกาสที่บุคคลนั้นๆ จะได้งานในตลาดแรงงานหรือสามารถได้รับค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นกว่าปกติก็มีมากขึ้นตามไปด้วย แต่ทั้งนี้บุคคลนั้นจำเป็นต้องมีทักษะเฉพาะทาง/เฉพาะอาชีพอยู่ด้วย Skills Outlook 2021 ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตที่ช่วยส่งเสริมให้การส่งผ่านการศึกษาในช่วงเปลี่ยนผ่านช่วงวัยต่างๆ ของประชากรตั้งแต่ การศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงการศึกษาตลอดชีวิตภายหลังเกษียณ เป็นไปอย่างราบรื่นมากขึ้น

๒. การดำเนินงานด้านครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน (Work on Teacher and Teaching)

โออีซีดีได้นำเสนอแผนการดำเนินงานด้านครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน (Teacher and Teaching) ตามแผนงานประจำปี ๒๐๒๑-๒๐๒๒ ที่ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารฯ โออีซีดีมองว่าครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอน เป็นกลจักรที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยนำเสนอแผนการดำเนินงาน ๓ ขั้นตอนคือ ๑) การศึกษาและทบทวนองค์ความรู้ด้านครูผู้สอนและการจัดการเรียนการสอนที่มีอยู่เดิม ๒) การแสวงหาองค์ความรู้เพิ่มเติมโดยการจัดเวทีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับประเทศสมาชิกและประเทศที่ไม่เป็นสมาชิก และ ๓) การวางแผนเพื่อการปฏิบัติการในอนาคตโดยอาศัยการดำเนินงานตามข้อ ๑) และ ๒) เป็นฐาน

๓. การดำเนินงานด้านนโยบายอุดมศึกษาโดยการตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านอุดมศึกษา (Group of National Expert on Higher Education)

โออีซีดีได้ริเริ่มการดำเนินงานด้านนโยบายอุดมศึกษาโดยการตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญด้านอุดมศึกษา (Group of National Expert on Higher Education) ซึ่งในปีที่ผ่านมาคณะทำงานฯ มีการดำเนินงานที่สำคัญใน ๔ ด้านคือ

๑. การทบทวน/สรุปนโยบายด้านอุดมศึกษาของ ๑๓ ประเทศ
๒. การจัดทำรายงานด้านนโยบายอุดมศึกษาซึ่งมีผลงานเป็นหนังสือตีพิมพ์จำนวน ๒ เล่ม และรายงานจำนวน ๓ ฉบับ
๓. การจัดสัมมนาและการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ให้แก่บุคคลภายนอกซึ่งจัดครั้งแรกเมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา
๔. การสำรวจนโยบายด้านอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ

นอกจากนี้ คณะทำงานข้างต้นยังได้นำเสนอแนวคิด Digitalization in Higher Education เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานในปีต่อไป โดยกล่าวถึงความเป็นไปได้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการอุดมศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ จะได้ขอความคิดเห็นจากประเทศสมาชิกเกี่ยวกับแนวคิดข้างต้นและจะได้สรุปเป็นข้อเสนอเพื่อขอขออนุมัติการดำเนินงานกับคณะกรรมการบริหารต่อไป

*****